

**ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО КЛАСТЕРУ ЯК ФОРМИ
ІННОВАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ**

Золотих І.Б. – канд. екон. наук., доцент, доцент

Миколаївський національний аграрний університет

Глобальні техніко-технологічні та соціально-економічні зміни, які відбуваються в результаті прискорення темпів науково-технічного прогресу, активізації інноваційних процесів, вимагають розробки нової філософії національного відродження, нових підходів до соціально-економічного розвитку регіонів країни.

Теорії постіндустріалізму, ноосфери, інноваційного підприємництва, економіки знань, теорію інноваційного кластеру заклали відомі вчені : В. І. Вернадський, Д. Белл, Й. Шумпетер, Ф. Махлуп, Э. Тоффлер, , М. Портер,

К. Эрроу, серед вітчизняних вчених найбільш відомі праці В. М. Геєцья, Л. І. Федулової та інші.

Основною проблемою інноваційного розвитку України, незважаючи на наявність значного інтелектуального та ресурсного потенціалу, є відсутність механізму, який міг би об'єднати існуючі ресурси і сконцентрувати їх в найбільш перспективних напрямках для української економіки. У зв'язку з цим доцільно застосовувати кластерний підхід, який набув широкого застосування в розвинених країнах.

Засновник теорії кластерного розвитку М. Портер, зауважив, що найбільш конкурентні фірми однієї галузі зазвичай не хаотично розкидані в різних країнах, їм властиво концентруватися в одній і тій же країні, а іноді навіть в одному і тому ж регіоні. Цей факт пояснюється тим, що одна або кілька фірм, які досягають конкурентоспроможності на світовому ринку, розширюють свій вплив на найближчих оточуючих: постачальників, споживачів і конкурентів. У свою чергу, успіхи оточення фірм позитивно впливають на подальше підвищення конкурентоспроможності таких фірм. В результаті формується кластер - група географічно сконцентрованих фірм і пов'язаних з ними організацій, які діють в певних галузях, характеризуються спільною діяльністю і взаємодіють один з одним. Крім того, кластери включають в себе органи влади та інші установи, університети, центри стандартизації, торговельні асоціації, які забезпечують створення, спеціалізоване перенавчання, інформацію, дослідження та технічну підтримку. М. Портер підкреслив так само взаємозв'язок між інноваціями і формуванням конкурентоспроможних кластерів [1].

Центром кластера є, як правило, кілька великих потужних компаній, між якими зберігається конкуренція. Саме цим кластер відрізняється від картелю або фінансово-промислової групи, об'єднуючи в собі одночасно і кооперацію, і конкуренцію. Одночасно кластерний підхід, на відміну від галузевого, в якому простежуються інтереси галузі, забезпечує комплексний

розвиток території, до складу якої та чи іншої галузі вносить і нарощує свою конкурентоспроможність.

Суб'єкти господарювання, які функціонують в межах освіти кластера, отримують доступ до передової інформації по розробці і впровадженню нової техніки і прогресивних технологій. Сприятливі умови впровадження нових технологій, відсутність бюрократичних обмежень з боку вищих органів управління стимулюють розробку і впровадження інновацій. Особливо успішними є кластери, які об'єднують три види підприємств, а саме: підприємства-лідери ринку, які володіють найкращими технологіями і працюють на світових ринках; підприємства-постачальники комплектуючих або супутні підприємства (переважно малі та середні); підприємства, на яких працюють найбільш здібні до інноваційної діяльності фахівці з університетів, організацій науково-дослідницької діяльності.

Крім того, кластерна форма організації призводить до створення особливої форми інновацій — сукупного інноваційного продукту, який є результатом діяльності декількох фірм або дослідницьких інститутів. Об'єднані в кластер підприємства формують не випадкову концентрацію наукових і технологічних винаходів, а певну систему поширення нових знань і технологій. До того ж найважливішою умовою ефективної трансформації винаходів в інновації, інновацій в конкурентні переваги є формування мережі стійких зв'язків між усіма учасниками кластеру.

Інноваційний кластер — це об'єднання різних організацій (промислових компаній, дослідницьких центрів, органів державного управління, господарських організацій).

Можливості кластерного підходу ілюструється закордонним досвідом. Повністю кластеризовані скандинавська і фінська промисловість. У США більше половини підприємств працюють за такою моделлю виробництва, коли підприємства кластера знаходяться в одному регіоні і максимально використовується майновий, кадровий і інтеграційний потенціал. Як правило, продукція кластера орієнтується на експорт. Країни Європейського Союзу

прийняли шотландську модель кластера, при якій ядром спільного виробництва стає велике виробництво, яке об'єднує навколо себе невеликі фірми. Існує італійська модель — більш гнучке і рівноправне співробітництво малого, середнього та великого бізнесу. На думку фахівців, для країн з перехідною економікою кращою є саме така форма кластерної організації виробництва[2].

Створення інноваційних кластерів може значно прискорити інноваційний процес і підвищити ефективність економічної діяльності. Спільними зусиллями ділових, творчих людей і представниками органів місцевої влади створюється сукупний інноваційний продукт.

Список використаних джерел

1. Портер М. Международная конкуренция. М: Международные отношения. URL: [//https://studfiles.net/preview/6304010/page:25/](https://studfiles.net/preview/6304010/page:25/)(дата обращения: 23.05.2018)
2. Степанова А. А. Кластеризация как форма стимулирования инновационных процессов в экономике Украины // Проблемы науки . 2011. № 1. С. 7 — 13.